

Dombi Márk

A Fájdalmas Szűzről nevezett Szent Gábor passzionista szerzetes-növendék élete (1838–1862)

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Dombi Márk
A Fájdalmas Szűzről nevezett Szent Gábor
passzionista szerzetes-növendék élete
(1838–1862)

Nihil obstat.
Dr. Michaël Marczell,
censor dioecesanus.

Nr. 3347. Imprimatur.
Strigonii, die 17. Octobris, 1923.
Julius Machovich,
vic. generalis.

Imprimi permittitur.
Zirc, die 12. Maii, 1923.
Dr. Remigius Békefi, abbas.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv 1924-ben jelent meg a Szent István Társulat *Szentek országa* sorozatának köteteeként.

Tartalomjegyzék

Impresszum.....	2
Tartalomjegyzék	3
1. Születése és kora ifjúsága.....	4
2. Szerzetesi hivatása	7
3. Kolostorba lépése. A próbaév	10
4. Folytonos haladása a tökéletesség útján.....	14
5. Forró szeretete az Úr Jézus és a Boldogságos Szűz iránt.....	17
6. Az életszentség magaslatán	20
7. Utolsó betegsége és halála.....	23

1. Születése és kora ifjúsága

Csodálatos az Egyház termékenysége. Nincs történetének olyan korszaka, mely szép számmal ne mutatna föl hősies lelkeket, kik teljes erejükből igyekeztek kialakítani magukban azt a fölséges ideált, melyet az Üdvözítő szentséges tanítása és példája elének állított. Mindenkor, még a legszomorúbb korszakokban is voltak az Egyházban szentek, kiknek egyetlen életcéljuk volt: Istent szeretni, s neki mindenben hűségesen, odaadó, áldozatos lélekkel szolgálni. S ezek aztán példájukkal mutatták meg, hogy a krisztusi eszmény Isten segítségével mennyire megközelíthető, csak legyen bennünk elég bátorság, hogy romlott természetünk követelőzéseivel könyörtelenül szembeszálljunk, s kitartás, hogy a kezdett úton, bárminő áldozatokba kerül is, következetesen, állhatatosan megmaradjunk.

Ezen hősies lelkek egyike volt a múlt században a Fájdalmas Szűzről nevezett – családi nevén Possenti – Gábor passzionista-rendi papnövendék, kit XIII. Leó pápa napjaink „Szent Alajos”-ának szokott nevezni, s akiről igazán elmondhatók az Írás szavai: „Rövid időn vége lévén, sok időt töltött be.” (Bölcs 4,13) A vallási közönyösségnek s hitetlenségnek napjaiban ragyogó csillag volt az ő ifjú alakja, mely az aggódó, tétova lelkeknek biztos irányt mutatott Isten és az örökkévalóság felé. Kedves, vonzó egyéniségével egyúttal eloszlatja azt a balhiedelmet, mintha az Istennek szentelt élet komor, örömtelen volna; s meggyőz bennünket arról, hogy minél jobban átadjuk magunkat Istennek, s minél inkább Isten él és munkál bennünk, annál több tiszta, üdítő illatú virág nyílik utunkon, annál nagyobb és zavartalanabb lelkünk boldogsága.

Gáborunk előkelő olasz család gyermeke volt. Atyját Possenti Sante-nak hívták, s az egykori pápai állam több városában volt egymásután governatore civile: polgári kormányzó. S mint ilyen, kiváló tulajdonságaival nagy mértékben megnyerte Mastai-Ferretti spoletói érseknek, majd imolai püspöknek, a későbbi IX. Pius pápának becsülését. Ugyancsak különös jóindulattal volt iránta XIII. Leó pápa, mikor mint perugiai érseknek alkalma volt vele közelebbről megismerkedni. Édesanyja Frisciotti Ágnes volt, férjével együtt mintaképe a meggyőződéses, hitük szerint élő keresztény katolikus szülőknek. Egészen családjának élt, s csak gyermekei körében kereste és találta minden örömét.

A derék házaspárt Isten 13 gyermekkel áldotta meg, kik között szentünk volt a 11-ik. Assisiban született 1838. március 1-én. Mindjárt aznap meg is keresztelték, s a nagy assisi pátriárka iránt való tiszteletből Ferenc nevet adtak neki, melyet szerzetbe lépésekor cserélt föl a Gábor névvel. A jámbor szülők teljesen átérezték azt a roppant felelősséget, mellyel gyermekeik miatt Istennek tartoztak, éppen azért a legnagyobb gondot fordították nevelésükre. Possenti Sante, hogy jobban családjának élhessen, lemondott kormányzói hivataláról, melyet szentünk születése után még több helyen viselt, és 1842-ben Spoleto-ban telepedett meg, hol a törvényszéknél kapott szerény állást. A zavartalan családi boldogság azonban nem soká tartott, mert alig pár hónapra rá meghalt a jó édesanya. Gyermekei hálás szeretettel őrizték emlékét, s később, szentünk boldoggá avatása alkalmával nyílt tanúságot tettek jámborságáról s nevelésének mélyen vallásos, ízig-vérig keresztény elveiről.

A nevelés gondja most már teljesen és kizárólag az édesanya vállaira nehezedett. S amint az eredmény mutatja, meg is felelt neki. De nem is csoda. Possenti Sante olyan bensőséges vallásos életet élt, hogy ennek révén a Szentlélek Isten segítségével kétségtelenül sokkal nagyobb mértékben állt rendelkezésére, mint az egyébként jó akaratú, gondos keresztény szülők átlagának. Minden reggel, mielőtt hazulról távozott volna, egy teljes órát fordított imádságra és elmélkedésre. Azután szentmisét hallgatott, melyre gyermekei közül is elvitte azokat, akik a házi teendőkkal nem voltak elfoglalva. Ekkor hivatalába ment. A nevelő munka tulajdonképpen akkor kezdődött, mikor este, munkában kifáradva visszatért családjá körébe. Vacsora után

közösen elvégezték az esti imádságot, azután maga köré gyűjtötte gyermekeit, s atyai szívének meleg közvetlenségével beszélgetett el velük a legfontosabb életkérdésekről. Óvta őket a világ csábításaitól s a rossz társaktól, akik „az ifjúság gyilkosai, az ördög segédei, titkos árulók s azért nem lehet őket elég gondosan kerülni”. Megértette velük, hogy a Bölcs szavai szerint a földön minden hiúság és a lélek gyötrelme. Egyedül a lélek az, amit becsülni kell, s ennek csak a mennyei javak nyújthatnak kielégülést.

A kis Ferenc lelkében különösen termékeny talajra találtak ezek a szép tanácsok, s csakhamar kezdték meghozni gyümölcsüket: a különböző erényeket. Volt egy jó öreg házvezetőnőjük, akit szinte a család tagjának tekintettek. Ez nagyon szerette Ferencüket, s gyakran megesett, hogy édességekkel és uzsonnával bőven ellátva bocsátotta el őt az iskolába. A nemes szívű gyermek azonban a magával hozott jó dolgokat rendszerint szegény iskolatársai között osztotta ki. S ha a házon kívül valahol szegénnyel találkozott, azonnal hazafutott, és a házvezetőnőtől kenyeret kért számára. S ha talán nem akart neki adni, nem nyugodott bele a visszautasításba, hanem szinte megostromolta a jó öregasszony szívét. „A papa szereti, ha alamizsnát adunk, s nem akarja, hogy megvessük a szegényeket; mert, mint sokszor mondja, nem tudjuk, mi lehet még mibelőlünk is.” Azokban a kisebb összekoccanásokban, melyek a gyermekek között elő szoktak fordulni, rendszerint ő volt a békebíró testvérei között, és szükség esetén közbenjárójuk atyjuknál vagy a házvezetőnőnél. A fényűzési tárgyak nem kellettek neki. Egyszer egy szép óraláncot kapott ajándékba, de csakhamar odaadta egyik testvéreinek. Mászor meg egy selyembársony szalagot kapott, mellyel kalapját akarta földíszíteni. De aztán egyet gondolt: lemondott róla, s egyik szolgálójuknak adta. „Nem sokat törődöm vele”, – szokta ilyenkor mondani.

Hibája volt a hirtelen harag. Ha megfeddették, néha arcán és gesztusain meglátszott a nagy indulat, sőt olykor annyira erőt vett rajta, hogy a társaságot is otthagya. Pár perc múlva azonban megbánta: könnyekre fakadt, s magát legyőzve bocsánatot kért atyjától. Később, mikor lelki élete már öntudatosabban fejlődött, s hibái ellen komoly küzdelmet fejtett ki, Szalézi Szent Ferencet választotta a szelídségben mintaképül, s buzgón olvasgatta iratait, hogy szellemébe minél jobban behatolhasson, s elveivel minél jobban átítassa a maga lelkét.

A házi nevelés természetesen csak úgy lehet eredményes, ha az iskola azonos szellemben törekszik folytatni és kiegészíteni. Szerencsére volt Spoleto-ban La Salle Szent János fiainak, az iskola-testvéreknek, jó nevű intézetük, s a vallásos lelkű édesanya nyugodtan bízta az ő kezükre gyermekét, hogy az elemi ismereteket magának megszerezze. Különös gondja volt rá, hogy a vallásgyakorlatokban most is buzgón részt vegyen. Hétéves volt, mikor első szent gyónását végezte, s rá egy évre azután megbérmálta őt Sabbione érsek. Majd nemsokára az első szentáldozáshoz járult. Hogy mi ment ekkor végbe benne, nem tudjuk; de következtethetjük abból, amit egy szemtanú róla mond: „Oly nagy volt buzgósága s oly nagy volt benne a hit szelleme, hogy egész arcán átragyogott, s oly erős volt érzelmeinek heve, hogy szeráfnak lehetett volna őt gondolni”. Ettől kezdve mindig a legnagyobb áhítattal volt az Oltáriszentség iránt, s ebben állhatatosan kitartott még akkor is, mikor a világ szele egy kissé elkapta. Később a szerzetben természetesen csak még nagyobb lánggra lobbant ez az áhítata, szeretete.

Elemi iskoláinak végeztével a jezsuiták jó hírű spoletói kollégiumába került, melyet XII. Leó pápa alapított szülővárosában. Itt szorgalmával, tehetségével és erényességével egyaránt kitűnt tanulótársai között. Minden évben jutalmakban részesült, s tanulmányainak befejeztével az „általános vizsgálat”-on megnyerte az aranyérmet. Ezt egyik testvére később mint ereklyét őrizte, s a boldoggá avatás alkalmával, mikor testvéreinek életszentségéről kellett tanúskodnia, föl is mutatta az egyházi törvényszék előtt.

Heves természete azonban néha-néha itt is kitört, különösen, ha valamiért erősebben megkorholták; de csakhamar megbánta indulatosságát és sírásra fakadt. Már ekkor többször észrevették, hogy bizalmas megbeszéléseket folytat lelki vezetőivel; s ebből természetszerűleg azt következtették, hogy szerzetbe lépés gondolatával foglalkozik. Vallásgyakorlataiban

állandóan a legnagyobb buzgóságot tanúsította. Gyöngéd áhítattal volt a Boldogságos Szűz iránt is. Volt otthon egy kis Fájdalmas Szűz szobruk; ezt ő szokta ékesíteni, előtte lámpát gyújtott s elimádkozgatott. Emellett azonban mindig jókedvű s hozzá szellemes volt. Néha vidám, de mindig ártatlan adomákkal derítette föl társait; és szívesen vette, ha azok meg viszont övele tréfálózta. Illetlen szó vagy célzás azonban sohase jött ajakára.

De meg kell vallani, hogy ezen szép tulajdonságai mellett árnyoldalai is voltak jellemének. A dicséretnek nyomán, melyekben minden oldalról részesült, fölébredt benne a hiúság s vele kapcsolatban némi könnyelműség, amit szerzetes korában nem győzött eléggé siratni. Szerette a szép ruhát, s a legutolsó divat szerint öltözött. Haját nagyon gondozta és illatszerekkel öntözte, s ifjú társai között szinte bomlott a vidám multságokért. Atyját folyton zaklatta, hogy vigye magával majd ehhez, majd meg ahhoz az úri családhoz, akiknél ő maga esténként meg szokott fordulni, hogy napi fáradságait kipihenje. Ezekben a társaságokban szellemessége nagy mértékben érvényesülhetett, de lelkének nem vált javára. Ezenkívül szerette a színházat, a regényeket s szinte bolondult a táncért, úgy hogy társai „a táncos”-nak nevezték. S mikor később elhagyni készült a világot, egyik volt tanára, a jezsuita P. Pincelli, így közölte tanítványaival a nagy újságot: „Hallottatok a táncosról? Ki gondolta volna! Elhagyott mindent s a passzionisták novíciátusába lépett”. Később, mikor az isteni kegyelem világánál tekintette át életét, ő maga látta legjobban a veszélyt, melyben üdvössége forgott, s mélységes bánatot érzett hiúsága és vaksága miatt. Halálos bűnről azonban nem vádolta lelkiismerete.

2. Szerzetesi hivatása

A mélyebbre ható szem már korán észrevehette, hogy az eleven gyermekben, majd megderült, jókedvű ifjúban magasabb hivatás csírái rejlenek. Az a buzgóság, mely benne kiskorától fogva megnyilatkozott, s az a gyöngéd óvatosság, mellyel mindent kerülni igyekezett, ami nemtelen volt, s ami lelkét durván beszennyezhetne volna, világosan mutatta, hogy az isteni kegyelem erősen működik benne, s a Gondviselésnek nem közönséges céljai vannak vele. S valóban már jókor fölmerült lelkében az a gondolat, hogy Isten szerzetes életre hívja őt; s ez a gondolat még akkor se hagyta el egészen, mikor a világ örömei, szórakozásai egy időre magukkal sodorták. Lelki állapotára mindenesetre jellemzők azok a sorok, melyeket éppen ez idő tájt írt neki egyik meghitt bizalmasa s tanára, a jezsuita P. Tedeschini: „Nem fogod megtalálni a békét a világ szórakozásaiban és vígságaiban, hanem az alázatosságban, a türelemben, az engedelmségben s elüljáróiddal szemben való készséges, örvendő tanulékonytságban”.

Az isteni kegyelemnek azonban hosszú és kemény harcot kellett vívnia az ifjú ellenkező, makacs szívével, míg végre tökéletes diadalt aratott rajta. Isten a támadást azzal kezdte, hogy Ferencünkre súlyos betegséget küldött. Az a gondolat, hogy talán rövidesen meg kell halnia, nagy félelemmel töltötte el szívét; azért megfogadta, hogy fölgőgyulás esetén szerzetbe lép. Ettől a pillanattól kezdve javulás állt be állapotában, s nemsokára teljesen fölgőgyult. Ígéretének beváltásáról azonban megfeledkezett, s a világ örömeinek zaja elhallgattatta szívében Istennek a szavát. De a mennyei Atya nem hagyta ennyiben a dolgot; ismét meglátogatta makacs gyermekét. Nemsokára újra beteg lett: egy éjjel súlyos természetű torokgyulladást kapott, s az a veszély fenyegette, hogy még azon az éjjelen megfullad. Buzgón imádkozni kezdett s az éppen akkor boldoggá avatott jezsuita vértanúnak, Bobola Andrásnak közbenjárását is kérte; egyúttal megújította fogadását, hogy ha fölgőgyul, szerzetes lesz. Erre üdítő álomba esett, s mire fölébredt, már jobban érezte magát. A gyulladás teljesen eltűnt, s a lélegzési nehézségek megszűntek. A boldog vértanúnak ezt a közbenjárását Ferenc sohase felejtette el, s később, szerzetes életében állandóan magával hordta képét, és hálásan csókolgatta. Ezen gyógyulás után egy ideig komolyan foglalkozott terve megvalósításával; de míg halogatta, megint csak győzött rajta a világ szeretete, s minden a régiiben maradt.

Isten most Ferencünknek egyik szenvedélyét használta föl rá, hogy őt hatalmába kerítse. Tüzes természetének egész hevével szerette a vadászatot. Egy alkalommal egy kerítésen akart átugrani; de megbotlott és oly szerencsétlenül esett el, hogy orrcsontját betörte. Hozzá még a vállán lógó puska is elsült, s a lövés Ferenc homlokát súrolta, s kevesen múlt, hogy fejét szét nem ronsolta. Mikor ijedtségéből magához tért, mélységes bánatot érzett eddigi élete miatt, és Isten ujját ismerve föl ez eseményben, könnyezve újította meg régebbi ígéretét. A kapott sebhelyek azonban nemsokára csak hálátlanságáról tehettek tanúságot, mert ígéretének teljesítése megint abban maradt. A jó Isten most egyenesen Ferenc szívének irányította támadó nyilat, hogy őt legérzékenyebb részén sebezze meg. 1855-ben rettenetes kolera dühöngött Spoleto-ban, s első áldozata lett Ferencünk Mária nevű nővére, akit minden testvérénél jobban, szinte rajongva szeretett. Halálhírét a templomban hallotta meg, mikor az úrnapi körmenetben a keresztet vitte. Ez a rettenetes veszteség teljesen lesújtotta; úgy érezte, mintha szívének fele szakadt volna ki. Valósággal búskomorságba esett. S valahányszor elhaladt az előtt a szoba előtt, melyben drága nővére meghalt, szinte megdermedt ereiben a vér, olyan borzalommal vegyes fájdalom járta át egész valóját. Most már teljesen átlátta a világ hiúságát s a földi örömek mulandóságát; azért erősen elhatározta, hogy visszavonhatatlanul szakít velük, s kolostorba lép. Ezt az elhatározását hamarosan be is jelentette atyjának. Fiának ez a kijelentése nagyon meglepte őt. Az egészet ifjúi föllángolásnak s a forrón szeretett nővér halálán érzett

fájdalom erős, de hamar elmúló utóhatásának tarthatta. De meg aztán neheze is esett neki az a gondolat, hogy szeretett gyermekétől ily módon meg kell válnia. Beleegyezését tehát kereken megtagadta, sőt azt is megtiltotta neki, hogy tervét még egyszer szóba hozza. S hogy a kolostori gondolatokat végleg kiverje fejéből, azt akarta, hogy gyakrabban látogassa a színházat, többször részt vegyen övele egyes családoknál az esti összejöveteleken, sőt jövődő házasság céljából egy jó családból származó derék leánynak ismeretségét is ajánlotta neki. Ferenc akaraterje nem bírta megállani a tűzpróbát, s tervének megvalósítása megint csak abbamaradt.

S most talán végleg magához láncolta volna őt a világ, ha nem veszi kezébe az ügyet a Boldogságos Szűz, akit kora gyermekségétől fogva olyan gyöngéden szeretett, s olyan buzgó áhítattal tisztelt. A spoletói székesegyházban van egy ősrégi Mária-kép, mely Icone (görögül eikon = kép) néven igen nagy tiszteletnek örvend. A hagyomány szerint Barbarossa Frigyes császár ajándékozta a városnak (XII. században) a béke jeléül, miután az egész tartományt tűzzel-vassal elpusztította. Évenként Nagyboldogasszony napján közlelről és távolból összesereglett óriási népsokaság jelenlétében tartják meg a „kép ünnepé”-t, az ünnep nyolcadán pedig körmenetben hordozzák meg a templom körül. 1856-ban Ferenc is részt vett ezen a körmeneten: nekitüzesedett arccal, könnyes szemmel térdelt a néptömeg között. Mikor a Szent Szűz képe elhaladt előtte, félénken emelte föl hozzá tekintetét, mintha csak el akarta volna neki mondani, hogy az ő szíve minden gyöngesége ellenére is nagyon, de nagyon szereti jóságos menyeyi anyját. S úgy tetszett neki, mintha a Madonna tekintete is reá irányulna, s bensejében ezeket a szavakat hallotta: „Ferenc, a világ nem a te számodra van; téged a szerzetesélet vár”. S mintha nyíl találta volna szívét, azonnal fölkel, eltávozott a körmenetből s a templom egy zugában szabad folyást engedett könnyeinek. Most már egészen átalakult; többé nem ingott meg. A benne végbement változást azonban – a múlt tanulságain okulva – titokban tartotta atyja előtt. Teljesen úgy viselkedett, mint azelőtt, míg csak a kolostori fölvétel kezében nem volt. Ezután is nagy gondot fordított ruhájára, jókedvű volt barátai körében, készségesen elkísérte atyját az esti társaságokba, a színházba, de lelki összeszedettségét most már folyton megőrizte. Az összejöveteleken, a színházban valami ürügy alatt hamarosan távozott atyjától, s azután a közeli székesegyházba ment, menyeyi anyjának képe elé; vagy ha a templom már zárva volt, az előcsarnokban imádkozott. S testvére, Henrik a boldoggá avatás alkalmával azt a vallomást tette, hogy – amint ő titokban megfigyelte – Ferenc ettől az időtől fogva hegyes vasdarabokkal kirakott bőr vezeklő övét viselt.

Ügyét eközben komolyan megbeszélte volt lelki atyjával, a jezsuita P. Bompianival s egy másik tudós és szentéletű jezsuitával, kiről már említést tettünk, P. Tedeschinivel. Hasonlóképpen kikérte egy, a spoletói hegyekben lakó és szentség hírében álló remetének tanácsát is. S mikor ezek hivatását igazinak találták, megtette a fölvétele végett szükséges lépéseket a passzionistáknál,¹ akik kérését teljesítették is. Csak ekkor beszélt róla mint megmászhatatlan elhatározásáról atyjával. Ez azonban még mindig ellenkezett; de végre mégis megadta beleegyezését azon föltétel alatt, hogy Ferenc előbb még elzarándokol Loretóba s egy ottani pap rokonukkal megbeszéli hivatását. Ebbe Ferenc bele is egyezett.

1856. szeptember 5-én jelent meg utoljára tanulótársai között. Ekkor volt ugyanis a jezsuiták intézeteiben szokásos évi jutalomkiosztás, nagy ünnepéllal kapcsolatban, melyen a növendékek szavaltak és énekeltek. Ferenc a szavalók között ez alkalommal is az első helyet foglalta el. Elegáns öltözetben, gondosan elválasztott hajjal, selyem nyakkendővel, ragyogó melltüvel jelent meg a pódiumon, s föllépésével, előadásával mindenkit elragadott. Társai és az ismerősök nem is sejtették, hogy a mindig jókedvű, szeretetre méltó pajtás ily módon akar örökre elbúcsúzni a világtól. Azután külön-külön fölkereste jóbarátait, s jelezte nekik, hogy

¹ A passzionisták kongregációját Keresztes Szent Pál (1694–1775) alapította. Főcélja Krisztus Urunk kínszenvedésének (passio; innen a nevük) tisztelete és hirdetése.

távozni készül Spoletóból. Azok persze azt hitték, hogy egy kis szünidei utazásra megy, üdülni az iskolai év folyamán kifejtett fárasztó munka után; s a közeli viszontlátás reményében búcsúztak el tőle.

3. Kolostorba lépése. A próbaév

Szeptember 7-én indult el hazulról egy dominikánus szerzetes testvérével, Lajos Tamással. Útjuk Loretóba, a Boldogságos Szűz világhírű kegyhelyére vezetett. Ferenc az egész úton élénken, szellemesen társalgott a vele egy kocsiban helyet foglaló társasággal, és senki se sejtette, hogy utazásának mi a tulajdonképpeni célja. Késő este érkeztek meg Loretóba. Másnap reggel sietett bátyjával együtt a szent kápolnába, hol hosszú, buzgó imádságba merült. S minthogy a kolostorba már egészen megtisztult lélekkel akart belépni, életgyónásra készült, s azt a legnagyobb töredelemmel végezte el. Utána ismét a szent kápolnába ment, hogy a Boldogságos Szűznek megköszönje iránta eddig tanúsított anyai jóságát; majd pedig igazán angyali buzgósággal vette magához a legméltóságosabb Oltáriszentséget. A templomból azután testvérével együtt nagybátyjukhoz, D. Cesare kanonokhoz mentek, aki éppen aznap reggel kapta meg Ferenc atyjának levelét, melyben fia tervét közölte vele. D. Cesare-nak az lett volna a föladata, hogy öccse hivatását fölülvizsgálja, s ha nem találja eléggé igazoltnak, a további lépésektől visszatartsa. S valóban, mikor maga előtt látta gyöngye testalkatú, elegáns megjelenésű öccsét, csak mosolyogni tudott szándékán. Meg akarta tehát vele értetni, hogy a passzionisták rendkívüli szigorú életmódját nem bírja ki. Őmaga megpróbálta, habár csak pár napig, tehát tapasztalatból mondhatja. Ferenc tisztelettel végighallgatta nagybátyja fejtegetését, s azután kijelentette, hogy ő sokat imádkozott, sokat gondolkozott, és nincs semmi kétsége hivatásában. Elhatározásához törhetetlenül ragaszkodik.

Miután így győzedelmeskedett az első támadáson, a szent kápolnába ment, s ott hosszasan ájtatoskodott. Másnap, szeptember 9-én reggel ismét megáldozott a szent helyen, s azután elutazott Loretóból. Délben Civitanovába érkezett, hol szintén rokonai laktak. Mikor szándékát megtudták, ők is mindenáron le akarták beszélni róla, de természetesen sikertelenül. Délután tovább utazott, s alkonyatkor megérkezett Morrovalléba, hol a passzionisták noviciátusa volt. Morrovalle kicsi, kedves fekvésű falu, nem messze Macerata városától. Minthogy a világ zajától távol van, a passzionisták legmegfelelőbb helynek gondolták arra, hogy itt neveljék ifjú szerzeteseiket. Ferenc először a kapucinusok kolostorába szállt, melynek gvárdiánja ugyancsak rokona volt. Atyja ennek szintén írt, és megkérte, hogy vegye ő is alapos vizsgálat alá Ferenc hivatását. A gvárdián tehát a passzionisták szigorú életmódját törekedett élénk színekkel festeni előtte, s a maga kámzsájának szélét fogva és mutatva neki így szólt: „Látod, milyen durva; de a passzionistáké még ennél is sokkal durvább”. De hiába volt minden rábeszélő tehetsége, Ferenc erős elhatározását nem tudta megingatni. Erre aztán ő is belenyugodott; s ha talán voltak is aggodalmai, hogy öccse gyöngye testalkata nem bírja ki a rá váró nagy szigorúságot, hivatásának valódiságában nem kételkedhetett. Este a gvárdiánnal és dominikánus testvérével elment a passzionisták kolostorába. Rokonainak az volt a szándékuk, hogy egyelőre csak bemutatják őt, s azután pár napot majd különböző udvariassági látogatásokra fordítanak. Ferencünk azonban, mikor egyszer a kolostor küszöbét átlépte, többé nem is akart onnét távozni. Rokonai, mikor látták, hogy minden erőlködésük hasztalan, nem háborgatták tovább, s otthagyták a kolostorban.

Tizenegy napig volt úgynevezett postulans, és várta a szerzetbe való beöltöztetést. Ez idő alatt szentgyakorlatokat végzett. 1856. szeptember 21-én, a Fájdalmas Szűz ünnepén vette föl a novíciusruhát a novíciusmesternek, Szent Antalról nevezett Ráfael atyának kezéből. Ekkor kapta keresztneve helyett a Fájdalmas Szűzről nevezett Gábor nevet. Hogy a Fájdalmas Szűzről nevezték, arra okot kétségtelen az ünnep adott, melyen a beöltöztetés történt; de Ferencünk szívének ez még azért is jólesett, mert hiszen, mint láttuk, kisgyermekségétől fogva különös tisztelője volt a Fájdalmas Szent Szűznek. A szertartás nagyon megható volt. A passzionistáknál a beöltöztetés végén egy keresztet tesznek a novícius vállára ezen szavak

kíséretében: „Vedd, kedves testvér, ezt a keresztet, emlékeztetésül Krisztus Urunk keresztjére; tagadd meg magadat, hogy övele együtt örvendhess az örök életnek”. Azután tövisszorosít tesznek a fejére: „Fogadd ezt a tövisszorosít emlékeztetésül arra, melyet a mi Urunk Jézus Krisztus viselt; alázd meg magadat Isten hatalmas keze alatt, és iránta való szeretetből vedd alá magadat minden teremtménynek”. Azután egy égő gyertyát adnak a kezébe e szavakkal: „Fogadd, kedves testvér, Krisztus szövetségét, és halj meg a világnak, hogy ő vele élj, és ő majd megvilágosít téged isteni világosságával”.

Mikor visszatért cellájába, térdre borulva és a boldogság könnyeit hullatva köszönte meg Istennek és a Boldogságos Szűznek jószágát, hogy a saját gyarlóságán és annyi külső akadályon győzelemre segítették. Azután megható levelet írt atyjának, melyben közli vele boldogságát, s bocsánatot kér tőle azokért az engedetlenségekért és egyéb kellemetlenségekért, miket neki okozott. Testvéreit pedig a jóra, atyjuk tanácsainak követésére buzdítja. Azután volt barátait keresi föl leveleivel. Bocsánatot kér tőlük a rossz példáért, melyet nekik adott; föl hívja figyelmüket lelkük gondozására, s különösen óva inti őket, hogy kerüljék a rossz pajtásokat, a veszélyeket rejtő társas összejöveleteket, a színházat és a rossz könyveket.

Lelki átalakulása kolostorba lépésétől fogva tökéletes volt. A világ képe úgy tűnt föl előtte, mint egy ijesztő álom, melyre csak félelemmel és borzalommal gondolt vissza. Gyakran lehetett hallani, amint ilyen szavakra fakadt: „Ó hiúság, ó örülség, ó vakság, ó füst! Ki sirathatja meg eléggé azok szerencsétlenségét, kik utánad bomlanak”. A világi dolgokról még beszélni se szeretett; s ha kortársai nem jegyezték volna föl egyet-mást róla, amit a boldoggá avatáskor nyilvánosságra hoztak, a világban töltött éveiről semmit se tudnánk. Mert családjáról, tanulmányairól, mestereiről stb. sohasem beszélt. Korábbi könnyelműségét keservesen bánta és siratta. Itt, a kolostorban, az isteni kegyelem világánál látta csak igazán azt a nagy veszedelmet, melyben üdvössége forgott. Éppen azért nagy tisztelettel ugyan, de azért sürgetve kéri atyját, hogy többi testvéreinek ne engedjen akkora szabadságot, mint öneki engedett. Legyen hozzájuk nagyon szigorú a színházlátogatás, társas összejöveletek és regényolvasás tekintetében. Sőt apostoli buzgóságában még őt magát is arra kéri, hogy nagy elfoglaltsága után ne ilyenféle szórakozásokban, hanem az Úr Jézussal és a Boldogságos Szűz Máriával való lelki társalgásban keressen üdülést, vigasztalást. Egyébként levelet édesatyjának novíciátusa alatt csak ünnepnapokon írt, s akkor is csak elüljáróinak egyenes parancsára. Levele kizárólag lelki dolgokra vonatkozott; annyira természetfölöttivé alakította át övéihez való mélységes szeretetét. Atyja kérte őt, hogy írjon gyakrabban; ezt a nagyon érthető, de mégis csak tisztán természetes szeretetből fakadó kívánságát azonban nem volt hajlandó teljesíteni. Mások – válaszolta neki – még annyit se írnak, mint ő; s ez fáj neki, mert nem akarna visszaéléseket honosítani meg a szerzetben. „Egy szerzetes, amennyiben tőle függ, szüntessen meg családjával minden viszonyt, amely nem elengedhetetlen.” Mikor egyszer atyja a novíciátus alatt azt írta neki, hogy több rokona meg akarja őt látogatni, azonnal visszaír és kérve-kéri őt, hogy ezt minden áron akadályozza meg, mert „veszélyt lát benne lelkére”. Mentségül hozza föl „lelki nyomorúságát”, melynél fogva még a távolabbi alkalmakat is kerülni akarja, melyek estét okozhatnak. Ez a magyarázata mutatja, hogy övéi iránt való szeretete nem tompult el, sőt valószínűleg nagy küzdelmei voltak szívével, de a természetes hajlandóságokat meg tudta tagadni, le tudta győzni, s minden érzelmét Istennek nyújtotta áldozatul. Csak egyszer volt kénytelen a novíciátus vége felé egy fontos családi ügyben nővérével találkozni. De mikor azt elintézték, övele is csak lelki dolgokról beszélt.

Nem volt oly gyöngéd gyermek, aki úgy szerette volna édesanyját, mint ahogy ő szerette szerzetét. Második Noé-bárájának szokta nevezni, mely őt, a fél-hajótöröttet a vízbefúlástól megmentette. „A megelégedettség és öröm, melyet e szent falak között találok”, írta egy alkalommal atyjának, „szinte kimondhatatlan”. „Légy meggyőződve, atyám és higgy fiadnak, aki szívét hordja ajkán, és így szól hozzád: nem cserélnék el egy negyedórát, melyet a mi vigasztalónk, a Szentséges Szűz előtt töltöttem, egy évvel vagy amennyit csak akarsz, a világ

látványosságai vagy szórakozásai között. Életem szakadatlan öröm; a napok, sőt hónapok rohanva múlnak. Igazán nagyon jó egy ilyen Úrnak (Jézus Krisztus) és egy ilyen Úrnőnek (a Boldogságos Szűz) szolgálatában lenni, aki – az örök jutalmon fölül – még naponként is megfizeti szolgálát.” Másutt így ír: „Mondd meg a nagybácsinak, a nagynéninek, a házban mindenkinek, hogy az én passzionista éltem édes élet, a békének és megelégedésnek élete. Ó mily édes dolog Istennek szolgálni! A nap huszonnégyszer úgy múlik el, mint huszonnégyszer rövid perc. S ez nagy vigasztalásomra van, mert azt látom belőle, hogy nemcsak ez az élet az, melyre az Úr hívott, hanem a szerzet is ugyanaz, melyben Isten akarata szerint rövid életemet töltönnem kell”. Mikor egyik testvére egyszer azt írta neki, hogy azzal a gondolattal foglalkozik, hogy őt a szerzetbe kövesse, szinte kitörő örömmel üdvözlötte őt, és sürgette, hogy siessen, jöjjön minél előbb. Ígéri, hogy ő maga fog érte közbenjárni a provinciálisnál. Gyakran emlegette, hogy durva kámzsáját nem cserélné föl a királyok bíborával. Szerzetes ruháját, mint valami ereklyét, szeretettel csókolgatta, miközben öröm és boldogság tükröződött vissza arcán.

Föltett szándéka volt, hogy egészen, fönn tartás nélkül átadja magát Istennek. Fitogtatás, affektáció és különködés nélkül kezdte meg a szerzetes élet gyakorlatait, s rövid idő alatt annyira otthon volt bennük, mintha már régi szerzetes lett volna. Feddésre, büntetésre az egész próbaév alatt nem szolgált rá. A tökéletes önátadásba sohase fáradt bele, semmiféle nehézség vagy akadály se lankasztotta. P. Norbert, aki később egyedüli lelki igazgatója volt, így jellemzi őt: „Természettől nagyon élénk, kedves, jókedvű, meggyerő, egyúttal határozott és nemes jelleme volt. Cselekvésmódja a lelki szárazság, sőt kelletlenség idején is mindig megőrizte lendületét és buzgóságát. Szíve nagyon érzékeny volt és tele ragaszkodással. Érintkezéseiben vonzó, viselete kedves, modora természetszerűen finom és meggyerő; másokkal szemben jókedvű, vidám, szavakész, eredeti, könnyed, tele kellemmel. Nem csoda, ha Isten szolgája mindenkinek jóindulatát megnyerte a maga számára, tekintet nélkül erényességére és szentségére, amely mindezt teljessé tette. Már maga a látása vágyat keltett az emberben, hogy vele beszélgesse, s a vele való érintkezés bűnbánatra indított, buzgóságra serkentett, a jobbulás vágyát keltette föl a szívben. Egyenes és őszinte volt, különösen lelki igazgatójával szemben, aki előtt semmit se titkolt el abból, ami szívében és lelkében végbement”. Gyönyörű jellemvonások! S hogy a leírás megfelel a valóságnak, arról kezeskedik az író személye, akinek legtöbb alkalmat volt lelke mélyére tekinteni, s őt külsőleg és belsőleg igazán megismerni. Ámde ha tökéletes ura volt érzelmeinek és szenvedélyeinek, ez csak a folytonos önmegtagadásnak volt eredménye, melyet velük szemben állandóan és könnyörtelenül gyakorolt. Szívének és érzelmeinek még a legártatlanabb kielégítést is megtagadta. Kétes esetekben a Szűzanyához fordult: „Madonna, segíts!” s azután bátran nézett szembe minden nehézséggel. Ha valamely erénygyakorlat nem sikerült neki úgy, mint ahogy szerette volna, megalázta magát Isten színe előtt, és erősen föltette magában, hogy más alkalommal jobban fog cselekedni. S föltételét azután híven meg is valósította. A gonosz lélek sok és súlyos kísértéssel igyekezett őt lábáról levenni; csábításainak azonban soha, egy pillanatra se engedett, hanem azonnal az imádsághoz menekült, benne keresett erőt, s egyúttal közölte küzdelmeit lelki igazgatójával. Ennek tanácsait mindig tanulékony lélekkel fogadta, hűségesen követte s nem a maga erejében, hanem Isten segítségével bízva mindig győzelmet aratott.

A boldoggá avatás ügyszavai így nyilatkoznak róla: „A novíciátusban annyira átalakult és annyira átadta magát minden szerzetes erény tökéletes gyakorlatának, hogy könnyekig való érzékenyülés nélkül nem is beszélhetünk róla. Már ekkor lehetett sejteni, hogy Isten nagy dolgokra fogja őt fölhasználni a maga dicsőségére”. Mikor próbaéve vége felé járt, a legnagyobb buzgósággal készült a fogadalomra. 1857. szeptember 22-ike volt az a boldog nap, melyen letehetette. Reggel leírhatatlan buzgósággal megáldozott, s a nap hátralevő részét a várt nagy eseménynek megfelelő érzelmek között töltötte el. Este, vesperás után az egész szerzetes családdal a templomba ment. P. Ráfael megható szavakat intézett hozzá és két novíciustársához, akik vele együtt készültek letenni a fogadalmat. Azután egy diákon fölolvasta

Szent János evangéliumából az Üdvözítő kínszenvedésének történetét, miközben a harangok gyászos kongással jelezték a három ifjú misztikus halálát. S mikor a fölolvasó ezekhez a szavakhoz ért: „És lehajtván fejét, kiadá lelkét”, egymás után letérdeltek a pap elé, s összetett kezüket az ő kezében tartva elmondották a fogadalmak ünnepélyes szavait, melyekben a szokásos három fogadalmon kívül az is szerepel, hogy az Üdvözítő kínszenvedése iránt való tiszteletet a hívek szívében minden erejükkel előmozdítani törekszenek. Erre a pap a Rituale szavaival Isten nevében az örök életet ígéri nekik, ha fogadalmukat híven megtartják. Ezután keblükre tűzte a kínszenvedés jelvényét, mely a passzionisták rendjében szokásos: egy fából készült szívet ezzel a fölirattal: Jézus Krisztus kínszenvedése; s jobb vállukra a keresztet, fejükre pedig a töviskoszorút. Gábor majdnem összeroskadott érzelmeinek hatása alatt; arca lángolt, s egy földi szeráf tükröződött vissza boldog vonásain.

4. Folytonos haladása a tökéletesség útján

A szerzetesi fogadalom által immár egészen átadta magát Istennek, s az Egyház színe előtt is magára vállalta azt a kötelezettséget, hogy élete végéig folyton előre akar haladni a tökéletesség útján. S ezt az ígéretét nagy lélekkel be is váltotta.

A jó szerzetesnek azonban nemcsak eredményekre kell törekednie, hanem megfelelő tudományos képzettségre is, hogy minden tekintetben alkalmas eszközzé legyen Isten kezében az ő szent céljainak megvalósítására. Gáborunk, mint láttuk, a rendbe lépése előtt kitűnő eredménnyel végezte be középiskolai tanulmányait, s köztük filozófiát is tanult. Elüljárói azonban azt akarták, hogy még egy teljes évet szenteljen metafizikára, s így lehető biztos és szilárd alapot vessen teológiai tanulmányainak. A fogadalmas szerzetes növendékek külön vannak a novíciusoktól s rendszerint más rendházban is szoktak tanulni. Gábort azonban egy ideig még Morrovalléban hagyták és pedig azért, hogy – mint elüljárói mondták – épülésére szolgáljon a novíciusoknak. Nagyon jellemző ez az intézkedés az ő igazán példás magaviseletére. Majd 1858 júliusában P. Norberttel Pievetorinába ment s ott tanult az ő vezetése alatt filozófiát egy évig, mikor is az egész növendékség Isola del Gran Sasso-ba költözött át az ott újonnan alapított tanulmányi házba. Itt maradt azután két évig: egész haláláig. A teológiát, mely a filozófiai tanulmányokra következett, rendkívül nagy örömmel és szorgalommal tanulta, mert hiszen ez felelt meg legjobban az ő mennyei és isteni dolgokra hajló lelkületének. Az iskolában feszülten figyelt mesterének minden szavára, s már arcán meglátszott, hogy azok a magukban véve száraz és elvont dolgok lelke mélyéig hatoltak, s azt az örök igazságok erejével egyre jobban megtermékenyítették. De azonkívül, hogy e tanulmányok nagyon megfeleltek lelke hajlamainak, nemes, ideális kötelességérzet is vezette, melynél fogva lehetőleg alkalmassá akarta tenni magát arra, hogy majd a hit igazságait hirdesse s a lelkeket a bűntől visszatartsa s a bűn útjáról visszatérítse.

Szorgalmas munkájával s az elért eredménnyel elüljárói nagyon meg voltak elégedve, s már fölszentelésére gondoltak. A pennei püspök, Vincenzo d'Alfonso, kinek egyházmegyéjében volt a rendnek említett tanulmányi háza, 1861. május 25-én föl is adta neki a tonzúrát, azután pedig a kisebb rendeket. A nagyobb rendek föladása azonban elmaradt. Ez idő tájt ugyanis erős forradalmi mozgalmak indultak meg a nápolyi tartományban, ami arra bírta a püspököket, hogy a papszenteléseket elhalasszák addig, míg a helyzet jobbra nem fordul. Szentünk alázatosságában örült, hogy tovább maradhat egyszerű klerikus. „Isten így akarja, így akarom én is”, írja egyik levelében.

Élete az egész idő alatt külsőleg alig különbözött többi növendéktársaiétól. Ellensége volt minden különlegességnek, s lelki élete legfontosabb tényezőjének a rendszabályok pontos, lelkiismeretes megtartását tekintette. És mégis azt kell mondani, hogy ez az élet egészen rendkívüli volt, és pedig a belső szellem miatt, mely őt lelkesítette. Róla is állt az, amit Szent Berchmans Jánosról mondanak, hogy „ordinaria non ordinarie”: a közönséges dolgokat nem közönséges módon végezte. Név szerint állandó törekvése volt, hogy Isten jelenlétében járjon, miáltal a legnagyobb lelki összeszedettségére tett szert. Nagy gondot fordított azután arra, hogy elhárítson s távol tartson magától minden haszontalan gondolatot, mert azt idővesztésnek tartotta, amely sok kárt okoz a léleknek. Minden dolgát, akármilyen kicsi, akármilyen jelentéktelen volt is magában véve, igyekezett Istenért és így a legkomolyabban, legtökéletesebben végezni. Egyszer azt kérdezték tőle, mit csinálna, ha hírül adnák neki, hogy rögtön meg kell halnia. S így felelt: „Folytatnám azt, amivel éppen foglalkoztam”. De hátha étkezés közben vagy olyankor kapná ezt az értesítést, mikor éppen az ágyban fekszik? „Folytatnám az étkezést vagy a fekvést, mert hiszen akkor ez volna a kötelességem.” „De meg azután”, tette hozzá, „ha testünkkel eszünk vagy ágyban fekszünk, nem kelthetünk-e

szívünkben akkor is jó indulatokat, hogy a halálra előkészüljünk?” És így fejezte be: „Tökéletességünk nem abban áll, hogy nagy és rendkívüli dolgokat vigyünk végbe, hanem abban, hogy jól tegyük a szabály parancsolta rendeseket és azokat, melyek kötelességeinkre vonatkoznak; mert cselekedeteink értéke lelkületünktől függ, amellyel végezzük őket”. Bámulatatos volt továbbá benne a hit szelleme. El lehet róla mondani, hogy a hitből élt, s mindent annak világánál nézett és ítél meg. Rendkívül szerette olvasni a Szentírást és pedig mindig hajadonfővel, sőt nem egyszer térden állva. Ezenkívül nagy öröme telt a jó lelki olvasmányokban és a szentbeszéd hallgatásában. Istent szerető szíve szinte ujjongott, mikor a hitetlenek vagy bűnösök megtéréséről hallott hírt. Elüljárói ismervén apostoli buzgalmát, megengedték neki, hogy séta közben szóba álljon a mezőn dolgozó ifjakkal, s őket a hit elemeiben oktassa. Mint minden bensőséges lélek, ő is hallgató volt; s ha társai azt akarták, hogy beszéljen, csak a mennyei dolgokra kellett vinni a beszédet, s rögtön fölbuzdult, és csak úgy áradt belőle a szó. De azután megint elhallgatott, ha más tárgyra tértek át. Pedig sok és heves kísértése volt éppen a hit ellen. De megvetéssel fordult el tőlük: hitt, és hite szerint cselekedett. Elmélkedései alatt zaklatták legjobban; de miattuk sohase hagyta abba, még csak zavarba se jött, hanem annál buzgóbban folytatta imádságát. Az eredmény az volt, hogy hitében Isten kegyelmével csak annál jobban megerősödött. Ez a mély, Istenben elmerült élet azonban gyönyörű harmóniába olvadt össze örökké derült, örökké vidám alaptermészetével. Éppen azért, mint a világban láttuk, a szerzetben is mindenki szerette, mindenki vonzódott hozzá. Vidámsága azonban nem volt rendetlen vagy meggondolatlan, hanem mindenkor a legmélyebb lelkiség bélyegét viselte magán. Társalgása nemcsak vonzott, hanem egyúttal épülésre is szolgált. Egyéniségének ez a tulajdonsága még a kolostoron kívül is érezte hatását. Több ifjú lépett be a rendbe, mert, mint mondták, „az úton egy angyali örömtől sugárzó ifjat láttak, aki tekintetének kedvességével arra ösztönözte őket, hogy ők is szerzetbe lépjenek”. S idegenek, kik a kolostorban szentgyakorlatot tartottak, sokszor nem akartak addig távozni, míg a kedves Gábor testvérrel nem beszéltek. Vidámságának oka az volt, hogy mindent a hit világánál látott s azért Istenre vonatkoztatott. Lelke mélyéig meg volt győződve, hogy csak az történhetik, amit Isten akar vagy legalább megenged, és pedig mindig a maga szent céljaira. Éppen azért nemcsak fölöslegesnek, hanem egyenesen oktalanságnak tartotta az eseményeken s a jövőn való tépelődést, aggodást. Jó föltételei között ezt az alapelvet találjuk följegyezve: „Mindent Isten kezéből fogadok, mint olyant, amit az én javamra bocsátott rám. Alkalmazkodom minden eseményhez, bármily úton-módon ér is, akár jelentékeny, akár jelentéktelen. Úgy képezem, mintha Isten maga mondaná: Akarom, hogy így történjék; s én azt felelem rá: „Fiat voluntas tua – legyen meg a te akaratod”. Igaz, világi botlásainak emléke és Isten végtelen igazságosságának gondolata némi félelmet keltett benne; de mihelyt észrevette, azonnal Isten atyai karjai közé, atyai szívére menekült s egészen rábízta magát és üdvösségének ügyét. Erre aztán mindjárt visszatért lelkének szokott nyugalma. Sőt növendéktársainak is vigasztalója, erősítője, valóságos őrangyala volt nehéz óráikban. Nem csoda ezek után, hogy üdvössége felől a legkisebb kétség vagy félelem se élt lelkében. Lelki atyját eleinte nyugtalanította ez a túlságosnak tetsző bizakodás; de eloszlott aggodalma, mikor meggyőződött róla, hogy Gábor éppen nem a maga cselekedeteiben, hanem Isten végtelen irgalmában, Krisztus Jézus érdemeiben és a Boldogságos Szűz közbenjárásában bízik oly nagyon, szinte határtalanul. Ez a fölfogás csak egy félelmet hagyott meg lelkében, hogy ti. meg találja bántani az Istent s nem szolgál neki oly tökéletesen, mint ahogy azt tőle elvárhatja. Azért arra kérte lelki atyját, hogy még a legkisebb hibáira és tökéletlenségeire is figyelmeztesse.

Rendkívül kedves volt felebarátaival szemben, mert igazi természetfölötti szeretettel szerette őket. Személyükben Krisztust látta, s Krisztusnak adta meg bennük a tiszteletet. Megígérte a Boldogságos Szűznek, hogy nem ítél meg senkit, még ha nyilvánvaló dolgokról lenne is szó. Szeretetének természetfölöttiségét megmutatta azzal is, hogy ha valaki iránt nagyobb rokonszenvet érzett, szívét megtagadva ügyesen kerülte a vele való érintkezést.

Viszont szándékosan kereste az alkalmat, hogy érintkezzék, s valami szolgálatot tegyen annak, aki iránt némi idegenkedést tapasztalt szívében. S ezt oly tökéletességgel és odaadással tette, mintha az illető különös kedveltje lett volna. Csak lelki vezetője volt beavatva titkába, akivel az eljárásmodot meg szokta beszélni. Társalgás közben kedves, engedékeny, jókedvű és szellemes volt. Ha azt hitte, hogy valamelyik társát megbántotta, azonnal térden állva kért tőle bocsánatot; s ha megkapta, éppoly fesztelenül és vidáman társalgott tovább, mint azelőtt. Ha társai közül valaki valamely szükségben volt, a legnagyobb készséggel sietett segítségére. Utolsó betegségében nagyon sajnálta azokat, akik éjjel ágyánál virrasztottak. Kérte őket, hogy nappal pótolják ám egy kissé az éjjeli pihenés hiányát. S mikor azt felelték, hogy időn kívül nem tudnak aludni, kedvesen mondotta: „Csak próbálják meg”. S kérte az előljárót, hogy engedelmesség terhe alatt parancsolja meg nekik.

Ha kimenet szegénnyel találkozott, a legnagyobb részvétellel és szeretettel nézte, s minthogy rajta nem segíthetett, legalább imádkozott érte, s ha engedélyt kapott, hogy vele beszélhessen, gyöngéden igyekezett őt vigasztalni. Mikor egyik ínséges esztendőben az előljáró megengedte, hogy a növendékek egyik tányér ételüket a szegényeknek adják, Gábor ujjongott örömeiben s mindig a jobbikat adta oda. Egyszer nézte a portást, mikor az éppen ételt adott egy szegénynek. „Majd meglátom, milyen bőkezű”, mondta tréfásan. S mivel az adagot kicsinek találta, szomorúan sóhajtott: „Szegényke! Hiszen még a gyomrába se jut le! Miért nem ad neki többet?”

S ha ő maga mint szerzetes nem tehetett sokat kedves szegényeiért, legalább atyját törekedett rábírní, hogy legyen bőkezű, nagylelkű irántuk. Egyik levelében így ír atyjának: „Jézus és Mária azt szeretné, hogy a te házad jövőre a szegények menedéke legyen. A fiak öröksége majd a szegények áldása lesz, és ami még jobb: Jézus és Mária áldása”. Egyik évben rossz volt a termés, azért atyja mentegetődzött, hogy nem tud valami sok alamizsnát adni; Gábor azonban Isten jóságára és bőkezűségére hivatkozva, most se szűnik meg őt buzdítani: „Ha az eszközök hiányzanak, bőségesen fog majd gondoskodni rólad a jó Isten, csak teneked legyen gondod őrá a szegények személyében”.

Felebarátaink közül a legelhagyottabbak s leginkább rászorulnak segítségünkre azok, akik a tisztulathelyen szenvednek. Rájuk nézve a munkának, az érdemszerzésnek és elégtételnek ideje lezárult; s csak földön élő testvéreiktől várhatják, hogy szenvedéseiktől mihamarább megszabaduljanak. Gábor nagy mértékben gyakorolta a megholtak iránt való szeretetet. Rajta volt, hogy minél több búcsút nyerjen számukra. Sőt fogadalmat tett, amelynek értelmében az ő javukra lemondott minden jócselekedetének elégtételi érdeméről s mindarról a segítségről, melyben ő maga életében vagy halála után részesülhetett. S mindezt a Boldogságos Szűz kezébe tette le, hogy egészen tetszése szerint ossza ki. S mikor az a gondolata támadt, hogy így a maga megkárosításával túlságosan bőkezű volt, így vigasztalta magát: „Énrám majd gondol édes Anyám (a Boldogságos Szűz); az a szeretet, mely szereti a megszorításokat, nem igazi szeretet”.

5. Forró szeretete az Úr Jézus és a Boldogságos Szűz iránt

Az isteni szeretet legnagyobb csodája az Úr Jézus kínszenvedésében és halálában nyilvánkozott meg. Természetes tehát, hogy az igazi keresztény lélek az imádat mellett mélységes vonzalmat is érez a kereszt titka iránt, s legforróbb, legáldozatosabb szeretetének tárgya a fölfeszített Üdvözítő. Isten örök végzése szerint azonban ezekben a szenvedésekben lelkileg részt kellett vennie annak is, aki Isten Fiának emberi létet adott, s akinek szíve az ő szentséges szívével a legbensőbb együttérzésbe olvadt össze: az ő édesanyjának, a Boldogságos Szűz Máriának. Ennek a ténynek azután az a következménye, hogy a Krisztust szerető lelkek mindenkor gyöngéd, hálás, odaadó szeretettel voltak a Boldogságos Szűz iránt is, és pedig annál nagyobb mértékben, minél nagyobb volt az ő Szent Fia, Jézus Krisztus iránt való szeretetük.

Szentünkben is gyönyörű harmóniában egyesült ez a kettős szeretet. A fölfeszített üdvözítő iránt való áhítata határtalan volt. Nemcsak a kötelező napi elmélkedés idejét töltötte a feszület előtt, hanem a foglalkozásai után maradt időt is mind a fölfeszítettől való elmélkedésre fordította. Volt breviáriumban egy képe, mely a keresztre feszített Üdvözítőt s a kereszt lábánál a fájdalmas Szület ábrázolta. Ezt a képet nagyon szerette, sokat csókolgatta, úgy hogy csókjaitól utóbb egészen megbarnult. Este, lefekvéskor, egy feszületet szokott mellére tenni, annak a jelzésére, hogy a kereszttel, a kereszten akar pihenni. Kimondhatatlanul fájt neki, hogy az Úr Jézus határtalan szenvedései nem ébresztenek az emberekben viszonzszeretetet. Elmélkedéseiben különös vizsgálat tárgyává tette az Üdvözítőnek azon erényeit, melyek szenvedéseinek egyes mozzanataiban megnyilatkoztak. Így akarta az együttérzésen kívül praktikussá, lehetőleg előnyössé tenni elmélkedéseit.

Kapcsolatos volt ezzel mélységes, tüzes szeretete az Oltáriszentség iránt. Ez a szeretet mindenkit csodálatára ragadott. Gyakran beszélt társaival az Oltáriszentségről és pedig oly meghatottsággal, hogy maga is könnyezett és társait is könnyekre fakasztotta. Nagy fájdalommal szokott beszélni arról a hidegségről, amellyel sok ember az Oltáriszentséget magához veszi, s arról a sok szentségtörésről, melyet elkövetnek. Legalább a maga részéről fölhasználta minden erejét, hogy ezekért a méltatlanságokért megengesztelje és kárpótolja az Üdvözítőt. Nagyon gyakran végzett szentséglátogatást; s ha nem tehetette, legalább igyekezett az Oltáriszentség közelébe férközni vagy lelkileg meglátogatni. A szentmisén oly meghatottsággal volt jelen, mintha csak a Kálvárián lett volna. Úrfölmutatáskor szinte átszellemült; s oly merőn és kigyulladt szemekkel csüngött a szentostyán, mintha a kenyér színének fátyola nélkül színről-színre látta volna az Urat. Hacsak szerét ejthette, naponként több szentmisét hallgatott. Reggelenként fölkeltette magában azt a szándékot, hogy jelen szeretne lenni minden szentmisén, melyet aznap az egész világon bemutatnak, s a maga részéről is be akarja mutatni valamennyit az Istennek. Mikor sekrestyés volt, nagyon vigyázott rá, hogy minden tiszta és illő legyen s a szentmiséhez csak egészen hibátlan ostyát használjanak. Azt akarta, hogy a szentségi oltár állandóan virágdíszben álljon; s ha a kertben nem talált, a mezőn szedett hozzá virágot.

Az Oltáriszentséggel kapcsolatban mély bensőséggel tisztelte Jézus Szentséges Szívét is. Úgy vélekedett, hogy ez a legmegfelelőbb ájtatosság olyan szerzetesek számára, akik mások lelki üdvének munkálására vannak hivatva; mert hiszen az Üdvözítő maga ígérte meg Szent Szíve tisztelőinek azt a kegyelmet, hogy a legmegátalkodottabb bűnösökre is hatással tudnak lenni. Különösen farsang idején buzgólkodott minden erejével, hogy az isteni Szívnek engesztelést nyújtson azokért a megbántásokért, melyekkel az emberek főképp ezekben a napokban illetik. Ezekre a megengesztelő áhítatgyakorlatokra társait is buzdította, sőt velük egyesülve az egész hónapot a megsértett isteni Szívnek szentelte. S mikor utolsó betegségében

a magára vállalt kötelezettséget nem bírta személyesen elvégezni, egyik testvérét kérte föl a helyettesítésre.

Szóval nem lehet elmondani azt a szeretetet, melyet a Szűzanya iránt tanúsított. Ez a szeretet már világi korában is élt benne: tagja volt több Mária-társulatnak, esténként a család tagjaival közösen, térden állva szokta elmondani a szentolvasót s gyakran látogatta áhítattal a Boldogságos Szűz tiszteletére szentelt oltárokat. Amint már láttuk, volt neki egy kis Fájdalmas Szűz szobra, melyet nagy tiszteletben tartott. A szerzetben különösen Liguori Szent Alfonznak „Mária dicsősége” című könyve táplálta benne ezt a szeretetet. Majdnem mindig kezében volt, újra meg újra elolvasta s egészen magába szíttá tartalmát. Testvérének, Henriknek egyik hozzá intézett levelében nagyon ajánlja, hogy a Mária-kongregációkban fölolvastassa, mert reméli, hogy általa sok szív fog szeretetre gyulladni a mennyország királynéja iránt. Halálos ágyán is belőle olvasatott föl magának.

Egy hitvallásfélét is állított össze, s azt mindig keblén hordozta. Hosszú sora ez azoknak a magasztos gondolatoknak, melyeket a szentatyák műveiben a Boldogságos Szűzre vonatkozólag találhatunk: „Hiszem, ó Mária, hogy minden ember édesanyja vagy... Hiszem, hogy te vagy a mi életünk és Isten után a bűnösök egyetlen menedéke... Hiszem, hogy te vagy a hívők megnyugvása és segítsége, különösen haláluk óráján... Ha utánad megyek, nem tévedek el; ha hozzád könyörgök, nem esem kétségbe; ha teveled állok, nem esem el; ha téged követlek, nem vesz erőt rajtam a fáradság... Hiszem, hogy minden kegyelem, melyben Isten részesít bennünket, a te kezeden jön keresztül, és hogy senki se jut be a mennyországba másképp, mint teáltalad, mert te vagy annak a kapuja stb.” Mindenkit buzdított tiszteletére, néha még nagytekintélyű embereket is. Ez másban vakmerőségnek tűnt volna föl, de önála mindenki egész természetesnek találta, s éppenséggel nem ütődött meg rajta. Bizalma a Boldogságos Szűz iránt nem ismert határt. Minden nehézségben, mellyel az erények útján találkozott, hozzá folyamodott, s mindent az ő kezébe tett le; és azután biztos volt benne, hogy most már győzedelmeskedik. Azt szokta mondani: „Aki tiszteli a Szűzanyát, az nem fogja érezni a halál fájdalmait, s azt nem győzi le a gonosz lélek, mert a Szűzanya nem engedi, hogy őt figyelemben valaki fölülmúlja”. Az ő halála valóban megerősítette ennek a fölfogásának helyességét s bizalmának jogosult voltát. Még atyjához és testvéreihez intézett levelei is mind tele vannak a Boldogságos Szűz tiszteletére vonatkozó lelkes buzdításokkal.

Szentünknek ez a szeretete a jóságos mennyei Anya iránt azonban nemcsak gyöngéd, érzelmes, hanem egyúttal férfias és áldozatos szeretet is volt: lelki életének, a tökéletességre való törekvésének egyik leghathatósabb eszköze. Teljes erejével igyekezett eltávolítani magából mindazt, amiről gondolta, hogy az ő anyai szívének nem tetszenék; s tetteivel akarta megmutatni, hogy szeretete erős, szíve mélyén gyökerező. „Egy nap se múljék el – mondotta – anélkül, hogy erényvirágokkal ne koszorúznám meg Anyám szűzi fejét.” Ígéretet tett neki, hogy semmit se tagad meg, ami hatalmában áll, ha az ő nevében, őiránta való szeretetből kéri tőle. Halálos ágyán, mikor semmi étvágya se volt s így alig bírt magához venni valamit, a betegápoló testvérnek csak azt kellett mondania: „Még egy kicsit a Madonna iránt való szeretetből” – azonnal mosolygott, s bárminő megerőltetésébe került is, készségesen engedelmeskedett. A gyümölcsöt nagyon szerette; de amikor először került valami az asztalra, nem nyúlt hozzá, hogy ily módon hozzon áldozatot a Madonnának. Ugyanezt tette ünnepeinek vigíliáján, s ha engedélyt kapott rá, az egész novéna alatt.

A Boldogságos Szűz összes címei közül a „Fájdalmas Szűz” volt neki a legkedvesebb. Nagyon szívesen elmélkedett az ő fájdalmairól s úgy érezte, azt mondotta, hogy ez a leghathatósabban elősegíti őt a maga megszentelése útján. Társait is buzdította rá: „Ne feledkezzünk meg az ő szomorúságáról, fájdalmairól, akkor halálunk óráján segítségünkre lesz, megvigasztal bennünket, és ha lelkünknek javára szolgál, megmutatja nekünk lepel nélkül anyai arcát”. A Fájdalmas Szűz két ünnepére különös gonddal és kilenceddel készült elő. Május és október kedves hónapja volt. Mindennap elimádkozza a Fájdalmas Szűz olvasóját; s emellett

még kedves imádsága volt a Stabat mater dolorosa (Álla a keserves anya) himnusz is. Atyját és testvéreit is gyakran buzdította leveleiben a Szent Szűz fájdalmainak tiszteletére.

Nagy gondja volt rá, hogy a Szűzanya oltárán állandóan legyen virág, melyet ő maga termesztett a kert egy részében, melyet a „Madonna kiskertje”-nek nevezett. Séta közben mezei virágokat szedett társaival, s azokat is oltárára helyezte. Cserépben is tenyészett e célra virágot és a legnagyobb gonddal ápolta; s mihelyt kinyílt, azonnal a Madonna oltárára került. Ha séta közben betértek valamely templomba, az Oltáriszentség imádását tekintette első kötelességének; utána aztán sietett fölkeresni a Madonna oltárát. Ha a képet szépnek, kifejezőnek találta, nagyon örült neki. „Nézzé csak, szólt társához, milyen szép!” Egy darabig gyönyörködött benne, azután térdre borult előtte, s buzgón imádkozott; szemét azonban ezalatt is folyton ráfüggesztette. Ha pedig rossz volt a kép, kedvetlenül nézte s fölsóhajtott: „Anyácskám, milyen csúnyának festettek!” Mikor szobájából kiment vagy visszatért, egy üdvözlég Máriaat szokott elmondani a Szűzanya áldásáért, s egyúttal följánlotta neki azt, amit tenni készült. Óraütéskor e szavakkal szokta őt köszönteni: „Üdvözlég Mária!” S ha foglalkozása megengedte, az egészet is elimádkozta. Halála előtt körülbelül egy évvel elüljárói engedélyével külön fogadalmat tett arra, hogy későbbi működésében minden erejével törekedni fog a Boldogságos Szűz tiszteletének a hívó nép között való terjesztésére és öregbítésére.

6. Az életszentség magaslatán

Az eddig elmondottakból nyilvánvaló, hogy Gábor lelkének egy uralkodó gondolata volt, az, hogy magát megtagadva egészen Istennek éljen, egészen, fönn tartás nélkül átadja, fölládozza magát Isten szeretetének. Hogy ez nem egy nap munkája, s hogy a győzelmi koszorút ebben a harcban csak a lélek minden erejének következetes, állhatatos megfeszítésével lehet kivívni, azt tudja mindenki, aki ismeri az emberi természet gyarlóságát s lelkünk ellenségének hatalmát, cselvetéseit. Gábor tisztában volt vele, s azért a legnagyobb buzgósággal gyakorolta magát a lelki fegyverforgatásban, vagyis az imádságban, főleg pedig az elmélkedő imádságban. S rövid idő alatt bámulatos tökéletességre vitte. Az elmélkedésre kitűzött idő oly gyorsan múlt el neki, mint egy pillanat. Alatta úgy elmerült tárgyába, hogy szoborhoz hasonlított; s külső testtartása is olyan összeszedettséget árult el, hogy szinte leragyogott arcáról Isten gondolatának fönsége, mely őt lelke legmélyéig megragadta. Idővel oly tökéletességre vitte, hogy imádság közben teljesen ment volt minden szórakozástól. Azon volt, hogy ne veszítsen el semmi alkalmat az elmélkedésre; fölhasznált rá minden darab időt, ami foglalkozásai között fönnmaradt. Elmélkedéseire gondosan készült a hibák kerülésével, a lelki összeszedettség megőrzésével és érzékeinek megtagadásával. Kerülte a kíváncsiságot, féken tartotta az önszeretetet. Gyakran beszélt az elmélkedésről és önmegtagadásról, és gyakran ismételte ezt a figyelmeztetést: „Az Úr néha így szól hozzánk: Tagadd meg magadat ebben, ne nézd ezt a tárgyat, ne hallgasd ezt a beszélgetést, ne engedj ennek a kíváncsiságnak, mert akadályozhatna az imádságban. És ha nem tagadjuk meg magunkat, az imádság csakugyan nem sikerül.”

Ez a nagy lelki összeszedettsége és Istenben való elmerülése azonban nemcsak hogy nem gátolta őt kötelességei teljesítésében, hanem inkább nagy mértékben elősegítette. Mialatt szorgalmasan tanult, előtte, sőt sokszor kezében volt a feszület, melyet aztán közben-közben csókjaival illetett. Alvás előtt is valami szent gondolatot forgatott elméjében. Ez a nagy buzgóság azonban már-már egészségét fenyegette, úgyannyira, hogy életének utolsó éveiben elüljárói kénytelenek voltak a rendszeres elmélkedést megtiltani neki. Tilalmuk természetesen nem vonatkozott, nem is vonatkozhatott a belső összeszedettségre, azért ezt továbbra is a legnagyobb gonddal őrizte, ápolta lelkében. A rendszeres elmélkedés abban hagyása nem okozott neki semmiféle lelki kárt, mert hiszen őt már minden teremtett dolog: egy mezei virág, egy a fáról lecsüngő gyümölcs stb. képes volt Istenhez emelni s mindmegannyi tükör volt, melyben Isten nagyságát és jóságát látta, imádta s egyre jobban és jobban szerette.

Cselekedeteiben mindig a legtisztább, legönzetlenebb szándékot igyekezett fölkelteni, hogy így semmi se maradjon belőle az övé, hanem minden Istenre irányuljon és Istené legyen. Azért szokásává tette, hogy a maga szándékát azokkal a legtisztább szándékokkal egyesítette, amelyekkel az édes Üdvözítő és a Boldogságos Szűz végezték cselekedeteiket. Írásba foglalt jó föltételei között találjuk a következőt: „Mindent Istenért akarok cselekedni és semmit emberi tekintetből vagy a magam érdekéért és tetszéséért. Semmit se mulasztok el, amiről fölismerem, hogy Isten akarata szerint volna”. Egy másik elve volt: „Semmit Isten ellen”. Nem csoda, ha a gonosz lélek meg akarta őt ejteni: Isten elleni gondolatokat, irtózatot, káromlásokat sugallt neki. A szent ifjú kimondhatatlanul szenvedett ezen kísértések miatt, de lelkiismeretét egész tisztán megőrizte, s még csak kétsége se támadt afelől, hogy vajon nem követett-e el valami hibát vagy mulasztást e tekintetben. Lelke szeretetben annyira egybeolvadt Istenével, hogy ennek az egyesülésnek bensőségét a gonosz ellenség leghevesebb támadása se tudta megzavarni.

Az imádságos élet, az Istennel való állandó, benső egyesülés egyre több virágát fakasztja, egyre több gyümölcsét érleli meg az erényeknek. Így volt ez szentünknel is. Lemondott a földi javakról s szívből alázatos volt: megvetette a gazdagságot és megvetette önmagát. Nem egyszer

könnybe lábadt szeme azon való örömeiben, hogy Isten olyan szerzetbe hívta meg őt, ahol nagyon szigorúan gyakorolják a szegénységet. Jelszava volt: „Csak a szükségeset!” Szegényes celláját gyakran átvizsgálta, hogy nincs-e benne valami fölösleges: egy szentkép, érem vagy könyv; s ha talált, rögtön futott vele az elüljáróhoz. A használatra kapott dolgokat a legnagyobb kíméllettel s valóságos áhítattal használta, s úgy tekintette őket, mintha szent tárgyak lettek volna. Azt szokta mondani: „Jézus Krisztus tulajdona, tehát így kell vele bánnom”. Ruháját ő maga szokta kijavítani holmi ócska foltokkal; s összeszedte az elszórt és tűzre szánt papírdarabokat is, és mélységes lelki dolgokat írt rájuk.

Az asztalnál ügyelni kellett rá, hogy a szükséges táplálékot magához vegye. Aki őt enni látta, azt hihette, hogy szégyell enni, különösen nagyobb ünnepnapokon, mikor a szokottnál bővebb volt az étkezés. Ha a főszolgáló testvér tévedésből nem vitt neki valami ételt, ez a legnagyobb örömmel töltötte el; s vigyázott, hogy szomszédai észre ne vegyék, s valahogy ne gondoskodjanak róla. Mikor a használati tárgyak, pl. kendők stb. kiosztásában ő volt a soros, maga számára mindig a legrosszabbat tartotta fenn, s ezzel a választással nagyon meg volt elégedve.

Az alázatosságot, mint Jézus Szent Szívének kedves, drága erényét, kiváltképpen szerette és szívvel-lélekkel gyakorolni igyekezett. Mélységesen meghatották az Üdvözítőnek ezek a szavai: „Tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szívű”. Társalgásaiban gyakran használta mind ezt, mind pedig a Szentírásnak más hasonló szavait.

Ugyancsak kitörölhetetlenül szívébe vésődött a passzionista rend alapítójának, Keresztes Szent Pálnak ez a mondása: „Egy szemernyi kevélység elég ahhoz, hogy hegymagasságú életszentséget földre döntsön.” Alázatosságát folyton táplálta a korábbi, világi életének mulasztásairól, hibáiról való megemlékezés; ez okból a legalacsonyabb véleménnyel volt maga felől. „Magamtól nem vagyok képes másra – mondogatta –, mint hogy vétkezzem s a legnagyobb gonoszságokat kövessem el.” Ez a meggyőződés azonban nem tette levertté, hanem csak annál jobban fokozta, szinte határtalanná tette bizalmát a jó Isten iránt, akinek kegyelme támogatja, megerősíti s minden akadályon diadalra segíti az ember gyarlóságát. Sohase jött ki szájából olyan szó, mely a saját dicsőségét célozta volna; s ha megalázták, azt meg éppen a legnagyobb örömmel vette. Mindenkit különbnek tekintett magánál s magát mások szolgájának tartotta. Ha elüljárója néha önmegtagadás céljából megrovásban részesítette, legott alázatosan térdre borult s nem kelt föl addig, míg csak meg nem parancsolta neki. Feddés alkalmával sohase mentegetőzött, miatta sohase érzékenykedett, még kevésbé toltá másra a hibát. Utána éppoly derült, jókedvű volt, mint azelőtt. Ha valami olyat vett észre magán, amiről azt gondolhatta, hogy miatta mások talán lenéznék, azt nagy ügyességgel tudta nyilvánosságra hozni. S viszont ha azon kapta magát, hogy akaratlanul is elhallgatott valamely körülményt, amely megalázására szolgált volna, nagyon röstelkedett s egész őszintén közölte azt is, amit – a saját szavai szerint – önszeretetből elhallgatott.

Bár szerzetbe lépése előtt, mint láttuk, egy kissé könnyelmű életet élt, sohase vált kicsapongóvá, s a Boldogságos Szűz oltalma alatt, kit mindig gyermeki ragaszkodással tisztelt és szeretett, a tisztaság anyagi erényét sértetlenül vitte a kolostorba. Ott aztán mindent megtett megőrzésére. Különös gonddal vigyázott szemére s e tekintetben annyira vitte, hogy nem nézett senkinek az arcába, s még rendtársait is csak szavukról és járásukról ismerte. Ha valamelyik társa véletlenül megérintette, ijedten húzódott vissza, s arcán is visszatükröződött a belső kellemetlen érzés. Mikor aludni tért, nyaka körül fonta olvasóját, melyet a passzionisták napközben övükön szoktak viselni, kezeit mellén keresztbe kulcsolta s jobbójában a feszületet szorongatta. Önmegtagadásból még nyáron is egészen magára vonta a takarót, pedig ez Olaszországban éppen nem csekély dolog. Ha olvasás vagy tanulás közben olyasvalamire bukkant, ami akár valóban, akár csak az ő gyöngéd lelkiismerete szerint az anyagi erény ellen volt, azt egyszerűen átugrotta, akármily fontos dolog volt különben. Séta közben megesett,

hogy nővel találkoztak; ilyenkor szemét egész fesztelenül másfelé fordította, vagy pedig az olvasóján levő feszületre, vagy a Fájdalmas Szűz képére szegezte.

Tudta, hogy a tisztaság erényének megőrzésére mily fontos a testnek sanyargatása. Erre lelki vezetőjének tanúsága szerint oly nagy volt benne a hajlam, hogy folyton vigyázni kellett rá és féken tartani, mert különben erejét fölülmúló cselekedetekre ragadtatta volna magát. Vezetésében buzgóságának okos mérséklése okozta a legnagyobb nehézséget. Eleinte minden áron meg akarta győzni lelki vezetőjét, hogy ezt is, meg azt is meg kellene tennie; később azonban ebben a tekintetben is tökéletesen megtagadta a saját akaratát, s rögtön hajlott lelki vezetője szavára. „Ily módon – mondotta azután – kettős nyereségünk van. Egyrészt ugyanis érdemet szerzünk azzal, hogy sanyargatni óhajtanók magunkat, másrészt meg azzal, hogy ezt a jó szándékot fölládozzuk az engedelmességnek, ami nemesebb és Istennek tetszőbb önmegtagadási cselekedet, mint aminő volna az, amelyet végezni szeretnénk”. Sokszor kért engedélyt cilicium viselésére, melyet, mint láttuk, világi életének utolsó napjaiban már megpróbált, de sohase kapta meg. Annál jobban sanyargatta magát azokban a dolgokban, melyekhez nem kellett külön engedély, s ételben, italban, ülésben, térdelésben, olvasásban stb. keresve-kereste a módot, hogyan okozhatna minél több kellemetlenséget a természetnek vagy az önszeretetnek. Sohase panaszkodott pl. az ételek minőségéről, mennyiségéről, elkészítésük módjáról. Arra gondolt – s ezt ki is fejezte –, hogy az édes Jézusnak sokszor nem volt, amivel éhségét enyhíthette volna, s a kereszten epével és ecettel itatták. Azért szívesen tudott nélkülözni.

Példásan engedelmeskedett a rendszabályoknak és elöljárói parancsainak. Teljes erejével arra törekedett, hogy a saját akaratától megváljon, s mindenben csak Isten és följobbvalóinak akarata szerint igazodjék. Azt mondotta, hogy az engedelmességből végzett cselekedetről nem kell számot adnunk Istennek. Lelki vezetője előtt semmit se titkolt el: gondolatait, érzelmeit, kísértéseit stb. mind őszintén föltárta előtte, hogy azután az ő utasításait követhesse. Szerzetének szabályait kimondhatatlan tiszteletben tartotta, s gyóntatója tanúsága szerint sohase szegte meg őket tudatosan, szándékosan. Nagy fájdalmat okozott neki, hogy gyöngye egészsége miatt néha egyik-másik szabály alól fölmentésre volt szüksége; s valóságos áldozatnak tekintette, hogy a többiekkel nem vehetett részt a közös élet minden gyakorlatában. Engedelmissége nemcsak készséges, hanem bámulatosan pontos is volt. Ha a jeladást hallotta, bármi volt is kezében, letette, és ment, hova a jeladás hívta. Üdülés idején még a megkezdett szót is abbahagyta, mikor az óraütés a silentium, a hallgatás kezdetét jelezte.

7. Utolsó betegsége és halála

Szentünknek soha, a világban se volt valami erős a szervezete; s a passzionisták rendkívül szigorú szabályai és a buzgó ifjú hősies önmegtagadásai nem igen voltak alkalmasak arra, hogy megerősödjék. Szerzetes életének első szakában mégis úgy látszott, mintha Isten kegyelme pótolná a természet fogyatkozását: nagyobb gyöngeséget nem lehetett rajta észrevenni, sőt testileg is egyre jobban és jobban fejlődött. 23-ik évében azonban egyszerre csak általános gyöngeséget kezdett érezni; de titkolta, hogy elüljárói emiatt föl ne mentsék a közös fegyelmi szabályok alól. De végre is nyilvánvalóvá lett a baj, s az orvosok tüdővést állapítottak meg. Gábor noviciátusa kezdetétől fogva kívánta és kérte is Istentől ezt a betegséget, mert lassú lefolyása mellett rendszerint meghagyja az embernek értelme teljes használatát, s így jól elkészülhet a halálra. Mikor elüljárói és rendtársai látták, hogy valószínűleg hamarosan el fogják veszteni drága testvérüket, egy szívvel-lélekkel kérték Istent, hogy tartsa őt tovább is életben. Lelki vezetője őt magát is figyelmeztette, hogy imádkozzék Istenhez fölgyógyulásáért, természetesen azon föltétellel, hogyha Istennek nagyobb dicsőségére, neki pedig nagyobb lelki javára válik. Azonban hiába volt minden: a gyöngülés folyton nagyobbodott. Lelki igazgatója most azt sürgette, hogy a Fájdalmas Szűz közbenjárására kérje Istentől a gyógyulást. Gábor azonban könyörgött, hogy ezt ne kelljen tennie, mintha csak félt volna, hogy a Boldogságos Szűz meghallgatja kérését, s így még tovább is a földön kell élnie. „Atyám, felelte, inkább engedje meg, hogy jó és szent halált kérjek; hisz oly sok a veszély, hogy megbántjuk az Istent!” Az a gondolat, hogy meghal, oly nagy örömet okozott neki, hogy utóbb szinte önzést gyanított benne, s ez okozott neki némi nyugtalanságot.

1862. február közepe tájáig azért még mindig fönnjárt. Ekkor azonban egyszerre leesett a lábáról, s úgy látszott, hogy egészen közel van utolsó órája. P. Norbert maga közölte vele, hogy a halál közeledik, s készüljön el a szent útieledelel vételére. Erre a hírré az első pillanatban egy kis meglepetést, zavart lehetett rajta észrevenni; de legott szétfoszlott lelkéről ez a könnyű felhő, s nemcsak hogy szokott nyugalma tért vissza, hanem olyan öröm árasztotta el szívét, hogy utóbb többször mérsékelni kellett. S készséges szívvel mondotta: „Ha Isten azt akarná, hogy még ez éjjel meghaljak, legyen meg az ő szent akarata”. Az áhítat, mellyel a haldoklók szentségeit fölvette, az egész háznak legnagyobb épülésére szolgált. A szentáldozásra kimerültsége ellenére is le akart szállni az ágyról, hogy térden állva fogadja az Urat. Ezt azonban nem engedték meg neki. Áldozás előtt alázatosságának páratlan megnyilatkozásával könnyekig meghatotta jelenlevő testvéreit. Ő, aki kolostori élete egész folyamán mindenkinek példaképül szolgált, s hősies erényeivel a szentség glóriáját fonta feje köré, hangosan vádolta magát hibáiról, s bocsánatot kért a rossz példáért, melyet testvéreinek adott, és a botrányokért, melyeket okozott. A szentáldozás után jó sokáig buzgó imádságba merült. Azután magához hívta gyóntatóját, és így szólt neki: „Az asztalfiókban egy könyvecskét fog találni, amelybe a Boldogságos Szűztől kapott kegyelmeket jegyeztem föl. Félek, hogy a gonosz lélek fölhasználja, hogy hiúságra kísértsen vele. Megígéri nekem, hogy magához veszi és senkinek se mutatja meg?” Mikor gyóntatója ezt megígérte, a szent ifjú folytatta: „S megígéri, hogy maga se olvassa el?” A páternek nehezeére esett ez az utóbbi ígéret, mert hiszen ezáltal elesett attól, hogy ennek a csodásan szép léleknek legbensőbb titkaiba betekinthesse, de a beteg megnyugtatóására mégis megtette. Gábor megnyugodott, de még jónak látta figyelmeztetni őt: „De ne felejtse ám el a közmondást: Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó”.

A nehéz szerzetes ruha szinte kínozza a beteget, de semmiképp se akart tőle megválni. Halála előtt két nappal mégis le kellett vetnie. Ebbe azonban csak akkor nyugodott bele, mikor lelki vezetője arra a kérdésre, hogy Isten akaratát teljesíti-e ezáltal, igenlő választ adott neki. De mikor megtette, egészen elérzékenyült, könnyezve csókolgatta és így szólt hozzá: „Bocsáss

meg! A magam részéről szerettem volna azt a vigasztalást, hogy benned haljak meg, az engedelmesség és a szükség azonban nem engedi. Bocsáss meg!” Az ágyban fekve rendszerint feszületet tartott kezében, s hol csókolgatta, hol meg szívéhez szorította. Gyakran tette ugyanezt a Fájdalmas Anya szobrával is. Emellett egyik forró fohász a másik után tört elő szívéből. „Drága Jézusom – mondogatta – szeretetet a szeretetért, fájdalmakat a fájdalmakért, vért a vérért (ti. vért is köpött) ... Mária, édes jó Anyácskám, tudod, hogy szeretlek: esküvel fogadtam meg neked. Tartsd ám meg te is szavadat! ... Szeretetreméltó Szent József, hol vagy? Ó nem látod, hogy meghalok? Jöjj segítségemre!”

Emellett azonban állandóan derült, jókedvű, sőt tréfás volt, s ezzel valósággal lebilincselte rendtársait, úgy hogy nemcsak az irgalmasság gyakorlása, hanem a beteg kedvessége is nagy szerepet játszott benne, hogy ágya körül tartózkodtak. Hangulatából senki se sejtette volna, hogy halálosan beteg. Azonkívül a legnagyobb mértékben hálás és figyelmes volt környezete iránt. Fájt neki, hogy miatta kellemetlenségük van, s kész lett volna az éjjeleket egymagában tölteni, csak hogy az álomtól meg ne fossza testvéreit. „Annyi gondot – mondotta nekik –, amennyiben én részesülök, még egy fejedelemnek se szentelnek.” Többször részesült utolsó napjaiban általános föloldozásban a különböző vallásos társulatoknak és a rendnek adott privilégiumok szerint. Ő, aki életében annyira törekedett búcsúkat nyerni, most is teljes lélekkel azon volt, hogy az utolsó teljes búcsúkat megnyerje. Azután élő hittel, mély bánattal és áhítattal vette föl a szent kenetet, s utána hálás szívvel köszönte meg Isten végtelen jóságának, hogy ebben a szentségben is részesülhetett. Lelki atyja és rendtársai többször kérték, hogy a mennyországban készítsen majd nekik is helyet. Kérésükre kedves mosollyal így válaszolt: „Bízom Isten irgalmában és édes Anyám közbenjárásában, hogy teljesíthetem azt az ígéretet, amelyet önöknek ezennel teszek”.

Február 26-án, a szentolvasó közös elimádkozása után még egyszer meglátogatták őt rendtársai, s aztán eltávoztak. A betegápoló testvér és gyónatója, P. Norbert maradt csak vele. De mikor látta, hogy a beteg nyugodt, ő is visszavonult egy közeli helyiségbe kissé pihenni. Elaludni azonban nem tudott. Egyszerre csak hörgést hall, és sietve a beteg szobájába megy. Gáboron meglátszott, hogy lelki vezetőjének visszatérése nagy vigasztalására volt. Nemsokára aztán hallja P. Norbert, hogy a beteg magas hangon ezeket a szavakat mondja: *Vulnera tua merita mea!* (A te sebeid az én érdemeim!) Sőt másodszor és harmadszor még erősebben és mélyebb érzéssel ismétli. Odamegy hozzá, és kérdezi, hogy talán kísértése van. „Igen, válaszolt fájdalmasan és pedig az elbizakodottságra.” Lelki atyjának azonban sikerült csakhamar megnyugtatni őt: a gonosz lélek azt a szinte határtalan bizalmat akarta vakmerő elbizakodottságnak föltüntetni előtte, mellyel a Szűzanya pártfogása és hathatós segítsége iránt viseltetett. Azután egy kissé félrebeszél, de maga is észrevette, és nevetve mondta: „Ugye félrebeszéltem?” Nemsokára azonban új kísértések kezdődtek: úgy látta, mintha nők jöttek volna szobájába. Riadtan kérdezte, hogy ki bocsátotta be őket, s könyörgött, hogy azonnal távolítsák el őket közeléből. Lelki atyja meghintette őt és a szobát szenteltvízzel, s legott megszűnt az ördögi káprázat. Nemsokára azonban újra kezdődött, de az angyali ifjú a Szűzanyát hívta segítségül, s a gonosz ellenségén véglegesen győzedelmeskedett.

Az éj hátralevő részét nyugodtan töltötte, s közben- közben fohászokat intézett a fölfeszített Üdvözítőhöz, a Szűzanyához és Szent Józsefhez. Február 27-én napkelte táján ismételten kérte az „utolsó föloldozást”. Lelki atyja teljesítette óhaját. Ekkor a Fájdalmas Szűz képét kérte. Azt adták neki oda, melyről már említettük, hogy mily különös módon szerette. Nagyon megörült neki, és csókjaival halmozta el. Azután kitakarta keblét, s mindkét kezével szívéhez szorította. A bensőség, mely ezen tettében megnyilatkozott, a körülállókat annyira meghatotta, hogy könnyekre fakadtak. Ezután az ég felé emelte szemét, és egész tűzzel így szólt: „Édes jó Anyám, tedd meg gyorsan”, és mindjárt folytatta a himnusz szavaival: „*Maria, mater gratiae, mater misericordiae, Tu nos ab hoste protege Et hora mortis suscipe*”. (Mária, kegyelemnek anyja s anyja az irgalomnak, oltalmaz meg bennünket az ellenségtől s a halál óráján végy föl

bennünket.) Majd mély érzéssel kezdte imádkozni e búcsúfohászt: „Jézus, Mária és József, nektek ajándékozom szívemet és lelkemet... Jézus, Mária és József, segítsetek utolsó haláltusámban... Jézus, Mária és József, közöttetek leheljem ki lelkemet békében” ... A „leheljem ki” szót különös nyomatékkal s megnyújtva ejtette ki. Utána elszenderült, s lélegzete egyre ritkább és ritkább lett. Már megszólalt a lélekharang, mikor egyszerre kiderült az arca, mosolyogni kezdett, szemét élénken fölnyitotta, és oly lelkesülten tekintett bal felé, mintha valami nagy, csodás látománynak volna részese. Epedő sóhaj lebbent el ajkáról, s ebben a sóhajban tiszta lelke is elszállt a boldog örökkévalóságba. Szemei most is arra a helyre szegeződtek, arca továbbra is mosolygó maradt, s kezei a fölfeszített Üdvözítőnek és a Fájdalmas Szűznek képét szorongatták.

Így halt meg ez a kedves, angyali ifjú életének 24-ik évében, 1862. február 27-én. Sírjánál a legnagyobb csodák történtek: süketek, némák, vakok, bénák stb. gyógyultak meg, és pedig oly föltűnő módon, hogy más szenteknél alig van rá példa. A boldoggá avatási dekrétum azt mondja róla: „Sírjánál megújulni láttuk azokat a csodákat, melyek az ifjú Egyház keletkezését dicsőítették meg”. Ezek természetesen nagyon siettették boldoggá avatását, mely 1908. május 31-én valóban meg is történt. S minthogy a csodák ezután is folytatódtak, hamarosan bekövetkezett teljes megdicsőítése. XV. Benedek pápa 1920. május 13-án szentté avatta őt. A fölséges ünnepen a megdicsőültnek még egyik édes testvére is jelen lehetett.

*

Szent Gábor a modern kor gyermeke volt. Ugyanaz a színes, meleg, lüktető élet vette őt körül, melynek hullámverését mi is mindnyájan érezzük. Ez az élet, amint láttuk, egy időre megzavarta, s kevésen múlt, hogy el nem szédítette. De csakhamar teljesen és végleg erőt vesz gyöngeségein s az isteni kegyelem segítségével oly magasra emelkedik, s oly természetfölötti szépségeket fejt ki magában, hogy bámuló szemünk szinte elragadtatással nyugszik meg rajta. Emellett azonban úgy érezzük, hogy mégis közel, nagyon közel van hozzánk, s szíve egészen összedobog a mi szívünkkel. Éppen ez oknál fogva a mai kor küszködő, nyugtalan lelkei előtt a legtisztább, legnemesebb ideálként ragyog az ő kedves, mindig mosolygó, Istenben diadalmas, boldog alakja. De mégis főképpen az ifjúság tekinthet rá tanulékony lélekkel, mert hiszen ifjú szívének úgyszólván minden problémáját megtalálja az ő szívében és pedig a legtökéletesebb megoldással. A bizonytalanság, az ingadozás, az álmodozások korszakán ő is átment, de a könnyen végzetessé válható útvesztőből kiragadta őt Isten hatalmas keze, s ettől fogva megingathatatlanul haladt az élet egyetlen igaz célja: Isten felé. S láttuk, hogy a hajótöréstől való megmenekülésének s a jóban való állhatatosságának fő eszköze volt a Boldogságos Szűz iránt való mélységes, odaadó szeretet, az Oltáriszentség gyakori buzgó vétele és az imádság. Isten kegyelme, mely e hármasságon lelkébe áradt, a kolostor magányába vezette őt, hogy lilium-lelkét a legillatosabb, legtökéletesebb kifejlésre segítse, mielőtt magához venné a mennyországba. Ez a hivatás kimondhatatlan értékű ajándék a jó Istennek, s nem lehet érte elég hálás az, ki Szent Gábor példájára és közbenjárására ebben is részesül. De ha Isten nem adja is meg ezt mindenkinek, az a példa, melyet szentünk nyújtott, minden ifjúra nézve a legnagyobb mértékben tanulságos; és aki bizalommal kéri az ő pártfogását s egyúttal követni törekszik őt abban, hogy szintén szereti és tiszteli a Boldogságos Szűz Máriát, gyakran és méltóan járul a szentáldozáshoz, és benső, imádságos életet él, az Isten kegyelmével hozzá hasonlóan diadalmaskodni fog lelkének belső és külső ellenségein, s biztosan megtalálja azt az utat, melynek végső állomása lesz a mennyország.